C/2024/2860

23.4.2024

Kokkuvõte komisjoni otsusest,

25. mai 2023,

millega tunnistatakse koondumine siseturu ja EMP lepingu toimimisega kokkusobivaks

(Juhtum M.10807 – Viasat / Inmarsat)

(teatavaks tehtud numbri C(2023) 3528 all)

(Ainult ingliskeelne tekst on autentne)

(EMPs kohaldatav tekst)

(C/2024/2860)

25. mail 2023 võttis komisjon vastavalt nõukogu 20. jaanuari 2004. aasta määrusele (EÜ) nr 139/2004 kontrolli kehtestamise kohta ettevõtjate koondumiste üle ([1]) **ja eriti selle artikli 8 lõikele 1 vastu otsuse ühinemist käsitleva juhtumi kohta. Otsuse mittekonfidentsiaalne täisversioon on inglise keeles kättesaadav konkurentsi peadirektoraadi veebisaidil aadressil** *https://competition-cases.ec.europa.eu/search*.

1. **SISSEJUHATUS**

(1) Lisatud otsuses kinnitatakse, et ettevõtja Inmarsat Group Holdings Limited (edaspidi „**Inmarsat**“, Ühendkuningriik) omandamine ettevõtja Viasat, Inc. (edaspidi „**Viasat**“ või „**teatise esitaja**“, Ameerika Ühendriigid) poolt on kokkusobiv siseturu ja EMP lepingu toimimisega vastavalt ühinemismääruse artikli 2 lõikele 2 ja artikli 8 lõikele 1 ning EMP lepingu artiklile 57. Ettevõtjaid Viasat ja Inmarsat nimetatakse koos „**osalisteks**“.

2. **MENETLUS**

(2) 17. juunil 2022 sai Euroopa Komisjon (edaspidi „komisjon“) Hispaania riiklikult konkurentsiasutuselt ühinemismääruse artikli 22 lõike 1 kohase üleandmistaotluse, mis käsitleb kavandatavat tehingut, millega ettevõtja Viasat omandab täieliku ainukontrolli ettevõtja Inmarsat üle ühinemismääruse artikli 3 lõike 1 punkti b tähenduses (edaspidi „**tehing**“) ([2]).

(3) Hiljem ühinesid Hispaania riikliku konkurentsiasutuse taotlusega ka Belgia, Bulgaaria, Iirimaa, Itaalia, Küprose, Madalmaade, Prantsusmaa, Rootsi, Rumeenia, Soome ja Taani ning Norra (kes on koos Hispaaniaga „**üleandmis-üleandmistaotluse esitanud riigid**“) riiklikud konkurentsiasutused.

(4) Komisjon tegi 26. juulil 2022. aastal otsuse, millega ta otsustas eespool nimetatud riikide üleandmistaotlused heaks kiita ja tehingu läbi vaadata vastavalt ühinemismääruse artikli 22 lõikele 3 (edaspidi „**artikli 22 kohased otsused**“).

(5) 9. jaanuaril 2023 sai komisjon tehingu kohta ühinemismääruse artikli 4 kohase teatise.

(6) Pärast uurimise esimest etappi jõudis komisjon järeldusele, et tehingu kokkusobivuses siseturuga esineb tõsiseid kahtlusi, ja võttis 13. veebruaril 2023 vastu otsuse ühinemismääruse artikli 6 lõike 1 punkti c kohase menetluse algatamise kohta (edaspidi „**artikli 6 lõike 1 punkti c kohane otsus**“).

([1]) ELT L 24, 29.1.2004, lk 1–22.
([2]) Avaldatud ELT C 14, 16.1.2023, lk 7.

(7) 14. veebruaril 2023 ja 20. veebruaril 2023 esitas komisjon teatise esitajale mitu olulist dokumenti.

(8) Teatise esitaja esitas 27. veebruaril 2023 kirjalikud märkused artikli 6 lõike 1 punkti c kohase otsuse kohta (edaspidi „**artikli 6 lõike 1 punkti c kohane vastus**“).

(9) 7. märtsil ja 20. aprillil 2023 toimusid teatise esitaja ja komisjoni kohtumised hetkeolukorra arutamiseks.

(10) Otsuse eelnõu arutati koos liikmesriikidega 15. mail 2023 ettevõtjate koondumist käsitlevas nõuandekomitees, ja selle tulemusel avaldati pooldav arvamus. Ärakuulamise eest vastutav ametnik esitas 3. mail 2023 aruande, mis sisaldas pooldavat arvamust menetluse kohta.

3. **OSALISED**

(11) Viasat on NASDAQi börsil noteeritud Ameerika Ühendriikide äriühing, mis asub Californias Carlsbadis ja tegeleb kahesuunalise satelliidipõhise sideteenuse pakkumisega. Viasat omab ja käitab nelja geostatsionaarset satelliiti. Viasat rendib ka kolmandatele isikutele kuuluvate satelliitide andmesidevõimekust. Viasati kolm põhitegevusvaldkonda on satelliitsideteenused, kommertsvõrgud ja valitsussüsteemid.

(12) **Inmarsat** on Ühendkuningriigi eraettevõte, mille peakorter asub Londonis ja mis tegeleb kahesuunaliste satelliidipõhiste sideteenuste pakkumisega kogu maailmas. Inmarsat omab ja käitab kolme satelliitsidevõrku, kuhu kuulub kokku 15 geostatsionaarset satelliiti. Inmarsati äritegevus jaguneb kliendi tüüpidele vastavalt neljaks segmendiks: lennundus, merendus, ettevõtlus ja valitsussektor.

(13) Tehingu tulemusel omandab Viasat ainukontrolli Inmarsati emaettevõtja Connect Topco Limited (edaspidi „**Connect Topco**“) üle vastavalt 8. novembri 2021. aasta müügi- ja ostulepingule. Pärast tehingu lõpuleviimist kuuluvad Viasatile kõik Connect Topco aktsiad ja kogu hääleõigus; Connect Topcole omakorda kuuluvad kaudselt kõik Inmarsati aktsiad. Kokkuvõttes omandab Viasat Inmarsati üle ainukontrolli. Seetõttu kujutab tehing endast koondumist ühinemismääruse artikli 3 lõike 1 punkti b tähenduses.

4. **KOMISJONI PÄDEVUS**

(14) Tehing ei ole liidu seisukohalt oluline ühinemismääruse artikli 1 tähenduses, sest osaliste käive ei ületa ühinemismääruse artikli 1 lõigetes 2 või 3 sätestatud künniseid.

(15) Komisjon tegi 26. juulil 2022 artikli 22 kohased otsused ning sai õiguse uurida tehingu mõju.

5. **ASJAOMASED TOOTETURUD**

(16) Tehingu hindamiseks on asjakohased järgmised osaliste tegevusvaldkonnad: i) nii Viasat kui ka Inmarsat tegelevad satelliitandmesidevõimekuse pakkumisega; ii) nii Viasat kui ka Inmarsat pakuvad lennuaegset lairibaandmesideteenust (s.t lennu ajal reisijatele pakutavat WiFi-ühendust) kommertslennuettevõtjatele; iii) nii Viasat kui ka Inmarsat pakuvad lennuaegset andmesideteenust ärilennuettevõtjatele.

(17) Tehingu edasisel analüüsimisele lähtub komisjon sellest, et asjaomased tooteturud jagunevad arvatavasti järgmiselt:

i. satelliidipõhise lairibaandmesidevõimekuse pakkumine;

ii. lennuaegse lairibaandmesideteenuse pakkumine kommertslennuettevõtjatele;

iii. lennuaegse andmesideteenuse pakkumine ärilennuettevõtjatele.

(18) Turu-uuringu tulemusel ei jõutud kindlale järeldusele küsimuses, kas asjaomaseid tooteturge tuleks veel üksikasjalikumalt segmentida ([3]), või kuuluvad need hoopis eespool loetletud turgudega võrreldes veelgi üldisema turu koosseisu ([4]). Kuid kokkuvõttes võib tooteturu piiritluse jätta lahtiseks, sest tehing ei takistaks märkimisväärselt tõhusat konkurentsi turu ühegi võimaliku määratluse korral.

6. **ASJAOMASED GEOGRAAFILISED TURUD**

(19) Uurimise tulemusel jõudis komisjon järeldusele, et satelliitandmesidevõimekuse (ja selle võimalike segmentide, sealhulgas lairibasatelliitandmesidevõimekuse pakkumise) turg ning lennuaegse andmesideteenuse ärilennuettevõtjatele pakkumise turg (ja selle võimalik suurte ärilennukite segment) on üleilmsed.

(20) Komisjon leidis, et lennuaegse lairibaandmesideteenuse kommertslennuettevõtjatele pakkumise asjaomane geograafiline turg on arvatavasti üleilmne. Küsimuse, kas turg hõlmab kogu maailma või vähemalt kogu EMPd, võib tehingu analüüsimisel jätta lahtiseks, sest tehing ei takistaks märkimisväärselt tõhusat konkurentsi ühegi turumääratluse puhul.

7. **ANALÜÜS**

(21) Käesoleva dokumendi järgmistes punktides on esitatud kokkuvõte komisjoni peamistest järeldustest.

7.1. **Järeldust, et tehing kahjustaks märkimisväärselt tõhusat konkurentsi horisontaalse kooskõlastamata mõju tõttu lairibasatelliitandmesidevõimekuse pakkumise turul, ei tehtud.**

(22) Komisjon esitab otsuses järelduse, et tehing tõenäoliselt ei kahjustaks märkimisväärselt tõhusat konkurentsi horisontaalse kooskõlastamata mõju tõttu üleilmsel lairibasatelliitandmesidevõimekuse pakkumise turul (ning selle võimalikes segmentides ja laiemal satelliitandmesidevõimekuse pakkumise turul) eelkõige järgmistel põhjustel.

(23) *Esiteks* on osaliste satelliitandmesidevõimekuse turuosa kokku endiselt mõõdukas ja selle kasv aeglane (2022. aastal oli Viasati turuosa [10–20] % ja Inmarsati oma [0–5] %). Mõlemad osalised rendivad järgneval turul kolmandatele isikutele ainult väikese osa (alla [20–30] %) oma satelliitandmesidevõimekusest, ehk palju vähem, kui konkurendid, ning tõenäoliselt on osaliste positsioon kaubaturul arvatust väiksem.

([3]) Komisjon leidis, et võimalikud turusegmendid on järgmised: 1) satelliidipõhist lairibaandmesidevõimekust saab segmentida i) andmesidevõimekuse järgmise etapi lõppkasutuse valdkondade kaupa, ii) geostatsionaarse orbiidiga satelliitide andmesidevõimekuseks ning mittegeostatsionaarse orbiidiga ja madala orbiidiga satelliitide andmesidevõimekuseks, iii) suure läbilaskevõimega ja muuks kui suure läbilaskevõimega (lairiba-) andmesidevõimekuseks ning iv) Ka-riba ja Ku-riba satelliitandmesidevõimekuseks; 2) lennuaegse lairibaandmesideteenuse pakkumist kommertslennuettevõtjatele saab segmentida i) lähi- ja kauglennusegmendiks, ii) Ku- ja Ka-ribaühenduse segmendiks, iii) geostatsionaarsete satelliitide ja madala orbiidiga satelliitide põhise lennuaegse andmesideteenuse lahenduste segmendiks ning iv) satelliitidevahelise ühenduse tehnoloogiaks, õhk-maa ühenduse tehnoloogiaks ja hübriidtehnoloogiaks; 3) lennuaegse andmesideteenuse pakkumist ärilennuettevõtjatele saab segmentida i) õhusõiduki tüübi ja ii) õhusõiduki suuruse järgi.

([4]) Komisjon analüüsis ka seda, kas lairibasatelliitandmesidevõimekuse turg võib moodustada osa üldisemast satelliitandmesidevõimekuse (nii lai- kui ka kitsasribaühenduse) pakkumise turust.

(24) *Teiseks* ei ole osalistel lähemal ajal tõenäoliselt märkimisväärset turujõudu, kuigi nende pakutava satelliitandmesidevõimekuse turuosa peaks lühemas perspektiivis suurenema (Viasati turuosa peaks 2025. aastal olema [50–60] % ja Inmarsati oma [5–10] %). Turule on iseloomulik see, et märkimisväärne osa satelliitandmesidevõimekusest on kasutamata, kusjuures konkurentide kasutamata satelliitandmesidevõimekusega saaks katta osaliste poolt klientidele väljarenditud võimekuse vähemalt [...] kordselt nii praegu kui ka lähitulevikus. Seetõttu ei ole osaliste satelliitandmesidevõimekus määrava tähtsusega ja ei ole tõenäoline, et ühinemisel tekkival üksusel oleks märgatav turuvõim oma praeguste ja tulevaste klientide üle.

(25) *Kolmandaks* jääb pärast tehingut alles piisavalt palju konkurente, kes suudavad ühinemisel tekkivale üksusele konkurentsi pakkuda. Nendeks on osaliste lähimad konkurendid geostatsionaarsete satelliitide ja madala orbiidiga satelliitide võrgu käitamise valdkonnas, näiteks Echostar Corporation, Eutelsat, SES, Intelsat, Iridium, SpaceX, Telesat (Lightspeed) ja OneWeb.

7.2. **Järeldust, et tehing kahjustaks märkimisväärselt tõhusat konkurentsi horisontaalse kooskõlastamata mõju tõttu lennuaegse lairibaandmesideteenuse kommertslennuettevõtjatele pakkumise turul, ei tehtud.**

(26) Põhjaliku uurimise tulemusel leidis komisjon, et tehing ei takistaks märkimisväärselt tõhusat konkurentsi horisontaalse kooskõlastamata mõju tõttu üleilmsel või kogu EMPd hõlmaval lennuaegse lairibaandmesideteenuse kommertslennuettevõtjatele pakkumise turul (ja selle võimalikes segmentides) järgmistel põhjustel.

(27) *Esiteks* ei võimaldaks ühinemise tulemusel tekkiva üksuse turuosa ([30–40] % teenuseid kasutavatest lennukitest) sellel üksusel märkimisväärselt takistada konkurentsi kõnealusel turul hoolimata sellest, et ta turuosa on suurim, kuna pärast tehingut jääb alles mitu suure turuosaga konkurenti. Neist suurima turuosaga on Intelsat [20–30] % ja Panasonic [20–30] %.

(28) Komisjon märgib ka seda, et turuosa suurusel näib olevat piiratud tõendusjõud tärkaval turul, näiteks lennuaegse lairibaandmesideteenuse kommertslennuettevõtjatele pakkumise turul, seda eriti EMPs, kus lennuaegset andmesideteenust kasutatakse alles suhteliselt vähe ning kus konkurentsi põhiparameetrid on reisijate vajaduste muutumise ja konkurentide pakkumiste pideva arengu tõttu muutlikud. Turu-uuringu tulemuste põhjal leiab komisjon, et eri lennuettevõtjate nõudmised on küllaltki erinevad ning osalistel ei ole võrreldes konkurentidega mingeid konkreetseid konkurentsieeliseid ühegi konkurentsi põhiparameetri alusel.

(29) Küsimuses, kas vertikaalne integratsioon, Ka-riba andmeside pakkumine ja mitmesuguste sertifikaatide olemasolu annavad osalistele konkurentsieeliseid, selgitati turu-uuringu II etapis välja järgmine.

i. Vertikaalne integratsioon ei ole turul konkureerimiseks vajalik, kuna nii praegu kui ka lähiaastatel on tegemist satelliitandmesidevõimekuse ülepakkumisega, kusjuures sama võimekust saab kasutada eri kasutusotstarveteks ja eri tegevusvaldkondades. Lisaks saavad lennuaegse andmesideteenuse pakkujad edukalt konkureerida ja võita hankeid ka juhul, kui nad kasutavad renditud satelliitandmesidevõimekust, ning mitu lennuaegse andmesideteenuse pakkujat, sealhulgas Viasat ja Intelsat (kes on vertikaalselt integreeritud), on oma äri edukalt arendanud liisitud võimekuse alusel.

ii. Selleks et turul edukalt konkureerida, ei ole tingimata vaja pakkuda lennuaegset andmesideteenust Ka-riba kaudu. Ka-ribal ei ole Ku-riba ees selget tehnilist ega jõudluseelist. Kummalgi sagedusalal on lennuettevõtjate seisukohast erinevad eelised ja puudused, reisijate seisukohast on nende jõudlus sarnane.

iii. Suure hulga sertifikaatide omamine ei ole turul edukaks konkureerimiseks vajalik. Kuigi paljud hankeid korraldavad lennuettevõtjad peavad sertifikaatide olemasolu eeliseks, ei ole tehases paigaldatavate seadmete ja tagantjärele paigaldatavate seadmete sertifikaatide olemasolu lennuaegse andmesideteenuse hangetel osalemiseks ega nende võitmiseks hädavajalik, juhul kui teenusepakkuja võtab endale kohustuse need hankida või esitab nende hankimiseks kindla ajakava.

(30) *Teiseks*, ka pärast tehingu toimumist jääb alles piisav arv konkurentsivõimelisi konkurente. Komisjon märgib, et osaliste peamised kliendid EMPs on suured kommertslennuettevõtjad, kellest suurem osa kasutab mitut teenusepakkujat korraga. Tehingu analüüsimisel lähtus komisjon turu-uuringu tulemustest ja leidis, et nii Intelsat, Panasonic kui ka Anuvu on pärast tehingu toimumist tekkivale üksusele konkurentsivõimeliseks alternatiiviks. Pakkumisi lennuaegse andmesideteenuse lepingute saamiseks on hakanud esitama ka SpaceX, kes on alates oma turule sisenemisest 2022. aastal juba sõlminud kommertslepingud lennuaegse andmesideteenuse osutamiseks kuue lennuettevõtjaga. Kuigi praegu ei ole kindel, millal SpaceX neid lepinguid täielikult täitma hakkab ning kas ja millises ulatuses võivad SpaceX kommertsteenused veelgi laieneda, on selge, et SpaceX hakkab pärast tehingu toimumist tekkinud ühinenud üksusele avaldama lennuaegse andmesideteenuse hangetes vähemalt piiravat mõju, kuid on ka võimalik, et ta hakkab ühinemise tulemusel tekkivale üksusele arvestatavat konkurentsi pakkuma juba järgmise kolme aasta jooksul.

(31) *Kolmandaks* on tegemist alles tärkava turuga, kuhu võib siseneda mitu uut turuosalist. Eelkõige on senistel konkurentidel ja uutel turuletulijatel avaraid võimalusi laiendada lennuaegse andmesideteenuse pakkumist lennuettevõtjatele, kelle peakorter asub Euroopas. See puudutab eelkõige Euroopa-siseseid (lühi)lende. Euroopas on sellised teenused kasutusel 24,4 % lühimaalennukeis, kuid Ameerika Ühendriikides 72,9 %. Peaaegu kõik komisjoni turu-uuringule vastanud lennuettevõtjad prognoosivad, et järgmise kolme aasta jooksul nõudlus lennuaegse andmesideteenuse järele suureneb. Nii madala orbiidiga satelliitide kui ka geostatsionaarsete satelliitide operaatorid suurendavad oma võimekust mitmel viisil, ja teevad selleks investeeringuid. Nii näiteks saadetakse orbiidile uusi satelliite ja luuakse partnerlusi lennuaegse andmesideteenuse, sealhulgas geostatsionaarsete satelliitidel ja madala orbiidiga satelliitidel põhinevaid hübriidlahendusi pakkuvate ühisplatvormidega. Oma kavatsusest turule tulla on avalikult teatanud mitu potentsiaalset uut turuosalist. Komisjon peab tõenäoliseks, et järgmise kolme aasta jooksul võib turule tulla uusi turuosalisi, või vähemalt tekib uusi partnerlusi võimalike turuletulijate osalusel.

7.3. **Järeldust, et tehing kahjustaks märkimisväärselt tõhusat konkurentsi horisontaalse kooskõlastamata mõju tõttu lennuaegse andmesideteenuse ärilennuettevõtjatele pakkumise turul, ei tehtud.**

(32) Komisjon esitab oma otsuses järelduse, et tõenäoliselt ei takista tehing märkimisväärselt tõhusat konkurentsi horisontaalse kooskõlastamata mõju tõttu üleilmsel lennuaegse andmesideteenuse ärilennuettevõtjatele pakkumise turul (ja selle võimalikus suurte ärilennukite segmendis) eelkõige järgmistel põhjustel.

(33) *Esiteks*, ühinemise tulemusel moodustuva üksuse turuosa on mõõdukas. Mitme konkurendi turuosa jääb tema turuosast suuremaks. Sellised on Iridium Communications (mille turuosa on [40–50] %) ja Gogo Business Aviation (turuosaga [30–40] %). Ühinemise tulemusel moodustuva üksuse pakutava lennuaegse lairibaandmesideteenuse turuosa jääb mõõdukaks ([30–40] %) ka maailma mastaabis. See üksus oleks endiselt väiksem kui Gogo, mille turuosa on [60–70] %.

(34) *Teiseks* jääb pärast tehingut alles piisavalt palju konkurente, kes suudavad ühinemisel tekkivale üksusele konkurentsi pakkuda. Turu-uuringu tulemusel leiti, et sellised konkurendid nagu Iridium Communications, Gogo, SES (Luxstream), Idair, Intelsat (FlexExec), Smart Sky ja SpaceX pakuvad osalistele tihedat konkurentsi.

(35) *Kolmandaks* on olukord turul ärilennunduse jaoks sama pöördeline kui kommertslennunduse jaoks. Uutel mittegeostatsionaarse orbiidiga ja madala orbiidiga satelliitidega andmesidepakkujatel on ka konkurentsieeliseid, nagu lühem latentsusaeg ning võrgu suurem tihedus ja töökindlus. Lisaks katab nende teenus peaaegu kogu Maa ja seejuures on nende kulud väiksemad. Lisaks areneb turg väga kiiresti ja muutub tulevikus märkimisväärselt. Andmesideühendusega suurte ärilennukite koguarv peaks kasvama vähem kui 4 500-lt 2021. aasta lõpul enam kui 12 000-le 2031. aastal. Komisjon peab tõenäoliseks, et järgmise kolme aasta jooksul võib turule tulla uusi turuosalisi, või vähemalt tekib uusi partnerlusi võimalike turuletulijate osalusel.

7.4. **Järeldus**

(36) Eeltoodust lähtudes on otsuses esitatud järeldus, et tõsiseid kahtlusi teatises käsitletud koondumise kokkusobivuses siseturuga ei ole.

8. **JÄRELDUS**

(37) Otsuses on esitatud järeldus, et tehing ei takistaks märkimisväärselt tõhusat konkurentsi siseturul või selle olulises osas.

(38) Sellest tulenevalt tehakse otsuses ettepanek kuulutada tehing siseturuga kokkusobivaks vastavalt ühinemismääruse artikli 2 lõikele 2 ja artikli 8 lõikele 1 ning EMP lepingu artiklile 57.